

„Siła wiary – Moc wiedzy. Amulety i numizmaty w historii medycyny”

Muzeum Narodowe w Krakowie zaprasza na nową wystawę w oddziale MNK Czapscy: „Siła wiary – Moc wiedzy. Amulety i numizmaty w historii medycyny”. Ekspozycja prezentuje rolę drobnych przedmiotów (monet, amuletów, medalików i medali) w historii medycyny.

Strach przed nagłym nieszczęściem, chorobą i śmiercią towarzyszy człowiekowi od najdawniejszych czasów. Ochrony niezmiennie poszukiwano w substancjach, przedmiotach i znakach, którym przypisywano magiczną moc odganiania zła – mówi dr Agnieszka Smołucha-Sładkowska, kuratorka wystawy.

Już w starożytnym Egipcie używanie amuletów było powszechną praktyką. Zapewniały one ochronę przed losowymi nieszczęściami, chorobami oraz śmiercią. Ich celem było też odpędzanie rzuconych zaklęć i uroków. Najlepiej sprawdzały się w tym oko Horusa oraz tzw. amulety węzełkowe, czyli supelki na sznurkach. W basenie Morza Śródziemnego powszechna była produkcja amuletów w formie gemm, czyli drobnych wizerunków rytych w minerałach, które – jak wierzono – miały właściwości ochronne. Wprawiano je w pierścienie, zawieszki lub noszono zawiązane w woreczkach. W mitologii starożytnej Grecji i Rzymu czczonym bogiem-lekarzem był Apollo, a jego syn Asklepios (Eskulap) posiadał wiedzę medyczną pozwalającą na leczenie chorób. W ośrodkach jego kultu (asklepiejonach) znajdowały się też szpitale i szkoły lekarskie. Córka Asklepiosa, Higieja (Salus), była uosobieniem zdrowia, a w świecie rzymskim stała się reprezentacją jednej z cnót cesarskich oraz patronką cesarskiej rodziny.

W okresie średniowiecza monety były traktowane nie tylko jako środek płatniczy, ale mogły też pełnić funkcję amuletu. Złoto i srebro uważano za substancje mające właściwości oczyszczające. Co więcej, złote monety zyskiwały nadzwyczajne zastosowania w rękach królewskich. Nawet sam dotyk władcy miał działać uzdrawiająco.

W XVII i XVIII wieku medale zaczęły służyć do upamiętniania chorób i ozdowień możliwych oraz władców, a także do honorowania wybitnych lekarzy. Zarazy traktowano jako kara Boża. Zalecano wtedy nie tylko przyjmowanie leków, aby uzdrowić ciało, ale też przyjmowanie sakramentów dla ukojenia ducha. Ochronie służyły również karawaki, czyli dwuramienne krzyże powtarzające formę relikwiarza z Caravaca de la Cruz w Hiszpanii. Na ich popularność wpłynęło przekonanie o skuteczności w walce z zarazą. Przybierały formę niewielkich relikwiarzy, a nawet druków na papierze.

XIX wiek przyniósł przełomowe odkrycia i zmiany w praktyce lekarskiej. Zaczęto przywiązywać szczególną wagę do zdrowia i higieny, co sprzyjało zakładaniu sanatoriów i dbaniu o sprawność fizyczną. Medalami upamiętniano działalność lekarzy oraz zakładanie kolejnych instytucji medycznych, na przykład akademii. W XX wieku postęp medycyny

w warunkach globalnego konfliktu zbrojnego przysłużył się rozwojowi codziennej praktyki lekarskiej. Podejmowano wiele akcji humanitarnych, propagowano szczepienia, unowocześniono techniki chirurgiczne, a Kraków stał się prężnym ośrodkiem badań nad historią i filozofią medycyny. Medycyna nieustannie podąża za postępem i nowymi odkryciami naukowymi. W ciągu ostatnich lat zaczęto skutecznie leczyć nowotwory, rozszyfrowano ludzki genom, na ogromną skalę rozwinął się przemysł farmaceutyczny.

Na wystawie poza monetami i medalami prezentujemy medaliki religijne, odznaki, wpinki, bony apteczne, żetony i varia. Ekspozycję wzbogacają starodruki, grafika oraz znakomite dzieła rzemiosła artystycznego – puszki i szkło apteczne, apteczki, instrumenty medyczne i wiele innych. Prezentujemy też antyczną monetę, która przeszła przez ludzkie ciało!

WYSTAWA „Siła wiary – Moc wiedzy. Amulety i numizmaty w historii medycyny”

Miejsce: MNK Czapscy

Czas trwania: 11.04–12.10.2025

Godziny trwania:

poniedziałek: nieczynne

wtorek: 10.00–18.00

środa–niedziela: 10.00–16.00

Kuratorka wystawy: dr Agnieszka Smołucha-Stadkowska

Koordinacja: Ewelina Zajac

Organizator Muzeum: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Mecenas MNK: PGE Polska Grupa Energetyczna

Partner Strategiczny MNK: Totalizator Sportowy

Patroni medialni: Radio Kraków, Radio Kraków Kultura, TVP3 Kraków, Portal Numizmatyczny

MNK Media:

Izabela Rak

irak@mnk.pl

tel. kom. 695 981 817

Stażystka ds. PR:

Aleksandra Suchońska

asuchonska@mnk.pl

tel. kom. 696 083 218